

Ängs- eller liten blåklocka – ett bidrag till förvirringen

Kjell Furugård, Falun

Tittade härförleden i C.F.Nymans ”Utkast...” fr 1868 på blåklockor. Då föll polletten ner: många har kanske som jag undrat över hur ängsklockan kunnat bli som Dalarnas landskapsblomma, fast det rätteligen – enligt Rällsjö-Britta i alla fall – skulle varit lilla blåklockan.

Men förstås – alla som ansågs ”lärdä”, med position och i övre medelåldern (läs: typ Karlfeldt) runt 1910-talet var nog uppfostrade med Nymans flora; yngre krafter väl med Krok-A, där åtminstone från 8:e upplagan 1901 *C patula* minsann heter ängsklocka och ... Fast den förklaringen till förra seklets förvirring i ärendet är kanske sedan länge väl känd. Om inte kan den möjligen påminna om vikten av att välja rätt flora.

Knappast forskningsfynd, mer bagatell – litet roande (och finner inte att det nämnts i Trollius tidigare).

7. **Vidklockan**

(*Campanula patula* L.)

är tvåårig, icke sällan nära alnshög, och har smal rot, rak, kantig stjelk, naggade, spad- eller tunglikt-lansettlika eller vid basen något bredare och stjelken vidväxta blad (o: *C. decurrens* L. sp. ed. I) och utbredd-grenig, gles blomvipa. Blommorna nästan uppräta; kronan violett, klufven till nedom midten, med smal pip och bredt bräm. Fröhusen knappt 5 linier långa, uppstående; de uppbrista upptill. — Varierar glatt och hårig.

Växer på ängar, åkrar och i skogskanter, i medlersta och norra Sverige, särdeles i Österdalarne, Gestrikland och Helsingland, annars endast spridd (till Småland, Vestergötland och Vermland samt till ett och annat ställe i Medelpad, Ångermanland och Jemtland). Blommar från medl. Juni till medl. Sept.; mognar under Juli, Aug. Blomkronan är mycket tunn och vissnar hastigt. — Utbr. genom nästan hela Europa; i Caucasiën.

TABERNÆMONTANUS kallade växten *Rapunculus silvestris* (vild Rapsensel). — Då LINNÉ utgaf sin *Flora suec.* 1:a uppl. kände han Vidklockan endast från Finland (Pellingo : Z. Strandberg), men i 2:a uppl. anmärker han att växten också är ymnig kring Fahlun.

9. Ängsklockan (*Campanula rotundifolia* L.)

är mångårig, vanligen omkring fotshög, glatt, flerstjelig, med njur- eller hjertlika, tandade, temligen små (snart vissnande) rotblad, jemnbreda och helbräddade stjelkblad och gles blomklase. Blommorna äro lutande; kronan, vanligen 5—8 linier lång, grundt-klufven, blå (eller hvit). Fröhusen hängande, uppbristande nära basen, mycket korta.

Växer allmän på torrare ängar och betesmarker, väg- och åkerkanter (illustrat agrorum margines : L.) samt på andra sandiga, gräsiga och steniga ställen. Varierar betydligt (eller utgör flera arter?), såsom m. e. m. hårig; stor och mångblommig, med lansettlika, glest-sågade blad, liten och nästan enblommig (den sednare mest i fjelltrakter). Blommar mest under Juli och Aug. (till ini Sept.; men på öppna klippor tidigare utblommad). — Utbr. genom nästan hela Europa, samt i Algerien, Caucasion, Siberien; på Grönland, i Canada.

Får äta gerna örten, och blommorna lemna ett grönt färgämne om de först läggas i alunlösning. Den är, såsom R. DYBECK anmärker, ett bland allmogens blomster, och den har också i särskilda landsorter erhållit m. e. m. olika namn, mest dock häntydande på blomkronans skapnad (∴ Öronklockor, Smäklockor, Skällor). Ängsklockan växer helst sällskapligt, icke sällan t. o. m. i stora massor, och pryder gerna berg och backar med sina täcka, lättrorliga blommor. Bauhins Pinax har den såsom *Campanula minor rotundifolia vulgaris* (1671).

Foto Inge Palmqvist